

DEEL 4 - Op de werkvloer

Les 4.1 – Rechten en plichten

Lesvoorbereiding

Programma

Introductie doelen

1. Woordenschat + motivatiefase: Klasgesprek met filmpje
2. Inhoudelijk: Rechten en plichten: verschil en nut
3. Evaluatie: filmpje over wat een werkgever verwacht en rollenspel
4. Afsluitend: woordenschat consolideren

Doelen

Ontwikkelingsdoelen OKAN

OD 1: De leerlingen kunnen gericht informatie opzoeken en informatiebronnen en -kanalen adequaat gebruiken

OD 6: De leerlingen kunnen op beoordelend niveau relevante informatie uit mondelinge en schriftelijke teksten kritisch verwerken

OD 21 De leerlingen kunnen op het vlak van sociale vaardigheden, burgerzin en interculturaliteit:

- 21.1 zich op een sociaal aanvaardbare wijze gedragen in de openbare ruimte;
- 21.5 elementaire democratische spelregels op schoolniveau toepassen;

Leerdoelen

De leerlingen leren het verschil tussen rechten en plichten.

De leerlingen leren dat plichten rechten veroorzaken en omgekeerd.

De leerlingen leren dat er overal in de samenleving rechten en plichten zijn.

De leerlingen leren dat rechten en plichten het samenleven en samen werken moeten vergemakkelijken.

Woordenschat

Initiatief nemen	Reglement	Doorzetten	Onderwijs
Op tijd komen	Belastingen	Goed kunnen samenwerken	Afspraken en regels kunnen volgen
Mogen	Moeten		

1. Motivatiefase

Werkvorm Brainstorm en bookwidge

Leerkracht Introductie

Deze les gaat over rechten en plichten. Dat zijn regels. Regels zijn afspraken die mensen maken om goed samen te kunnen werken of leven.

Op de werkplek zijn er regels, net als op school of in het verkeer. Sommige van die regels zijn geschreven (rechten en plichten), andere zijn afspraken of gewoontes en die zijn vaak niet geschreven.

Een werkgever verwacht van werknemers bepaald gedrag en een juiste houding. Maar wat wil dat zeggen? In de eerste plaats wil dat zeggen dat een werknemer zich houdt aan de geschreven regels.

Daarover gaat deze les. Er wordt ook al kort stilgestaan bij ongeschreven regels, maar daar wordt ook in de volgende lessen nog bij stilgestaan.

Woordenschat met flashcards

Om de rest van de les goed te kunnen begrijpen, hebben jullie wat extra woorden nodig. Die gaan we nu oefenen met flashcards. Toon je leerlingen zeker ook de geluidsfunctie in de widget om de woorden te beluisteren. Je kan de woorden klassikaal oefenen en de flashcards projecteren en daarna kunnen de leerlingen individueel aan de slag, elkaar ondervragen, ...
Er is ook een woordenlijst om te printen indien gewenst.

Klasgesprek

Start de les met dit kort filmpje.

<https://www.youtube.com/watch?v=9XbjzOah3wk>

- Wat gebeurt wanneer mensen de regels niet volgen?
- Wat is het nut van regels?
- Dit filmpje gaat over regels op het werk. Op welke plaatsen zijn er nog regels?
- Wat gebeurt er als je je niet aan bepaalde regels houdt? Is er altijd straf? Zijn de gevolgen altijd dezelfde?
- Welke regels kennen jullie?

Extra: Bijlage 4.1.6 - PPT mogen, niet mogen en moeten kan gebruikt worden om de begrippen 'mogen', 'niet mogen' en 'moeten' aan te leren.

Bord

/

Duur

45 minuten

Materiaal

- Beamer
- Bijlage 4.1.0: Woordenlijst
- Bijlage 4.1.6: PPT mogen, niet mogen en moeten
- Bookwidget:
https://www.bookwidgets.com/play/t:OpTWXBKzDJNY2RzVFtEgrSAb2soYhOp_4nq0_aTC1BLREQzVEs3

2. Rechten en plichten

Werkvorm Doceren, klasgesprek en opdracht

Leerkracht Doceren

Projecteer bijhorende powerpoint (bijlage 4.1.1) als visuele ondersteuning bij dit stukje.

Rechten: iets wat je **MAG** hebben of doen of iets wat je **NIET MOET** hebben of doen.

Plichten: iets wat je **MOET** hebben of doen of iets wat je **NIET MAG** hebben of doen.

Wijs de leerlingen erop dat **'Mogen/niet moeten'** en **'moeten/ niet mogen'** belangrijke indicatoren zijn om rechten en plichten te onderscheiden. Laat leerlingen de woorden opzoeken/vertalen naar hun moedertaal.

Klasgesprek

Schrijf 'Rechten' links op het bord. 'Plichten' rechts.

Welke regels kennen de leerlingen?

Zijn het rechten of plichten?

Vul het bord aan.

Doceren

Rechten en plichten heb je overal:

- Als inwoner van een land.
- In het verkeer.
- Als je een woning huurt.
- Op school.
- Op je werk.
- ...

Je **moet** je rechten en je plichten kennen. Je kan ze altijd opzoeken.
(Het is dus een plicht je rechten en plichten te kennen)

- Politierglement
- Verkeersreglement

- Schoolreglement
- Arbeidsreglement
- ...

Soms zijn de plichten van de ene de rechten van de andere.

Bijvoorbeeld:

Jij **mag** (= recht) met de bus van De Lijn reizen. Je **moet niet** (= recht) met de bus rijden. Je **mag** (= recht) ook de auto nemen.

De Lijn **moet** (= plicht) iedereen laten meerijden. De Lijn **mag niet** (= plicht) iemand weigeren.

Jij **moet** (= plicht) een ticket kopen voor de bus. Jij **mag niet** (= plicht) zonder ticket met de bus rijden.

De Lijn **mag** (= recht) jou een boete geven als je geen ticket hebt. De bus **moet** jou **niet** (= recht) meenemen als je geen ticket hebt.

Soms zorgen rechten voor plichten, of omgekeerd.

Als je ziek bent en niet naar school kan komen heb je de plicht een doktersbriefje af te geven. Maar je hebt dan ook het recht om niet te moeten nablijven.

Opdracht

Bijlage 4.1.2 bevat kaartjes met rechten en plichten van leerlingen op school. Druk ze af en knip ze uit.

Verdeel de kaartjes onder de leerlingen. De leerlingen lezen de kaartjes in stilte.

Vraag of ze alle woorden begrijpen. Leg woorden die ze niet kennen uit.

Staat er een recht op het kaartje gaan ze aan de rechterkant van de klas staan. Staat er een plicht op, gaan ze aan de linkerkant staan.

Wanneer elke leerling een kant heeft gekozen leest elke leerling zijn kaartje voor. De leerkracht bespreekt met de klas of de leerling op de juiste plaats staat.

Doceren

Soms zijn er ook regels die niet in het reglement staan maar waar je toch rekening mee moet houden. Welke regels zijn er zo op school?

-> de klasafspraken staan niet in het reglement, maar zijn wel gemaakt door de leerlingen en de leerkracht(en). En iedereen hoort zich daaraan te houden. Dus ook een soort rechten en plichten.

-> bij de ene leerkracht mag je tijdens individuele opdrachten naar muziek luisteren via je oortjes. Bij een andere leerkracht mag dat niet. Dat staat niet in het schoolreglement, het staat misschien ook niet in de klasafspraken. Maar leerlingen moeten er wel rekening mee houden.

Ook op het werk zijn er regels. Een werkgever verwacht dat het personeel zich aan die regels houdt. Dat het zijn gedrag aanpast aan wat moet en mag. Sommige regels zijn geschreven, andere niet. Wie zich naar de regels gedraagt, heeft een goede werkhouding.

Een goede werkhouding maakt dat je een goede relatie opbouwt met werkgever en collega's en dat maakt samenwerken veel makkelijker.

Bord

- Rechten: autorijden, naar school gaan, werken, je mening uiten, je godsdienst kiezen, de kleren dragen die je wil, naar school gaan, loon wanneer je ziek bent, ...
- Plichten: stemmen, rechts rijden, snelheidslimieten, autoverzekering, rijbewijs, pet af in de klas, ...

Duur

100 minuten

Materiaal

- Bijlage 4.1.1 - PPT Rechten en plichten
- Bijlage 4.1.2 – Rechten en plichten van leerlingen

3. Evaluatie

- Werkvorm** Filmpje ‘Wat verwacht een werkgever?’: begrijpend luisteren
Fatima’s studentenjob: rollenspel
- Leerkracht** Toon bijlage 4.1.5 (Wat verwacht een werkgever? - Filmpje) over wat een werkgever verwacht. Je kan ervoor kiezen om de tekst (bijlage 4.1.4) af te drukken en aan de leerlingen te geven.
Vraag aan de leerlingen om de vijf tips die werkgever in het filmpje meegeeft te noteren.
- Initiatief nemen
 - Op tijd komen
 - Goed kunnen samenwerken
 - Afspraken en regels volgen
 - Doorzetten
- Controleer of de leerlingen de tips begrijpen. Geef meer duiding of voorbeelden wanneer dat niet zo is.
- Druk bijlage 4.1.3 (Fatima’s studentenjob) af voor alle leerlingen. Gebruik de tekst als script voor een toneeltje. Door de situatie uit te beelden zal de inhoud sneller duidelijk zijn dan wanneer de tekst enkel gelezen wordt.
- Vraag aan de leerlingen welke fouten Fatima volgens hen maakt. De vijf tips uit het filmpje “Wat verwacht een werkgever?” dienen als referentiekader. Fatima zondigt tegen elke tip.
- Laat vervolgens de leerlingen het script herwerken met Fatima als ideale werknemer.
- Bord**
- Initiatief nemen
 - Op tijd komen
 - Goed kunnen samenwerken
 - Afspraken en regels volgen
 - Doorzetten
- Duur** 50 minuten
- Materiaal**
- Bijlage 4.1.3 – Fatima’s studentenjob
 - Bijlage 4.1.4 – Wat verwacht een werkgever? - Tekst
 - Bijlage 4.1.5 – Wat verwacht een werkgever? - Filmpje

4. Afsluitend: woordenschat consolideren

Werkvorm	bookwidget
Leerkracht	Leerlingen kunnen deze bookwidget-oefeningen nog maken om de woordenschat uit deze les te herhalen.
Bord	/
Duur	20 minuten
Materiaal	<ul style="list-style-type: none">- Bookwidget: https://www.bookwidgets.com/play/t:nmEUe0OYLNV-RVDtIuvQSYxIB3In0vX9fxpcSM1g6SQyRERMOTJB- Laptops